

on hi hagué tants arabismes: «manso que vocatur d'Almafar, infra te. Eraprunnano, in loco quod nunc vocant ad ipsa Turre» a. 1124; «mansum d'Almafar --- in t. Erapruniani, in parr. St. Clementis» a. 1171; ja igual *Almafar* en doc. de 1002, i en un pergami original, de l'a. 1060 (*Cart. de St. Cugat*, III, 71, 326; II, 18 i 291). Car aquí ja no tenim cap escritú fonètic: el part. actiu de la II forma *al-mufárric* o *al-mafárric* donaria *almafárre*, o apocopat en *Almafar* (cf. *torre/tor*): amb el significat de 'torre o rafal frondosos, voltats d'arbres'.

Notem que era una torre (àr. *burğ*), car el doc. de 1124 diu que ara se'n diu «ipsa Turre»; per tant es tractava d'un abreuïment aràbic de *burğ al-mafárric* (cf. *mufárric* *RMa*, 399.5f. «frondere»).

Això ens decideix, car per al nom valencià també podem pensar en el part. passiu de la IV forma, *mufraç*, vulgarment *al-mafràç*; car no és cap complicació apreciable admetre que en el vulgar del Nord, del temps arcaic del S. x, es vagi preferir un adj. de la II i en el valencià dels moriscos, un de la IV. Realment, d'aquest també tenim notícia directa en forma adjectivada, car *mufraç* apareix havent pres el sentit de 'alt i ample d'espattes' ja en el Djauhari (c. 1002) i el Saganí (c. 1300 (Lane 2381c); i això, aplicat a la vegetació, seria 'd'alt i ampli ramatge'.

Renunciem a una alternativa etimològica a base de l'arrel *frğ* 'vessar, trencar-se' (*mafraq* «infusorium» = 'embut') que no ens explicaria la desaparició de la consonant final, ni la manca de tota una síl·laba final en *Almafar*, ni donaria compte del significat.

Els Almagés, partida de Monòver (xxxvi, 90.17). De l'àr. vg. *mağéz* 'pas transitible, que permet passar', forma participial de l'arrel *ğwz* 'passar, transitar, tornar lícit', plenament descabdellada en l'àrab comú i hispànic. *PAlc*: *mejéc* «passaje de nave o barca», *mugégüec* «passagero desta manera», *jéic* «passadera cosa» *PAlc* 343b34ss.; en *RMa*: «ğawáz: licere, transire» (82), «licet: niğawaz, muğíz» (467.6).

Cf. *Almajús*, infra.

Almagra, V. *Mangra*

Almaguer font situada a 2 k. d'Alginet (*AlcM*). A Alfarb em donaren l *almagér* (xxx, 172.5) com a pda. pròpia. De l'àrab. *mağid* «canal d'arrosage, d'irrigation» que Steiger (*Contr.* 165) recull de Dozy. És de la mateixa arrel que *ğaida*, d'on *Algaida*, que en àrab significava no sols 'bosquet', sinó «marais planté d'arbres», d'on *mağid* «mare d'eau». D'aquí també «(corral de) *Almaguer*, que banya el té. de Riánsares, prov. de Toledo» (Asín, *Contr.*).

Almaina, V. *Almeida* *Almaiort* ant. (a Inca), veg. vol. I, s. v. *Lloc* (p. 182.11f.) *Almaissola*, V. *Almasora*

ALMAJÜS, l'

Pda. de Monòver (xxxvi, 93.14), de l'àrab *mağús*, *mağüsî* «gentilis» (*RMa* 407), aquí potser aplicat als

cristians, si bé era manlleu de l'irani, com a nom de la religió zoroàstrica (o bé per conducte del gr. *μάγος*); com que d'ací era derivat aràbic *mağušî*, nom d'una espècie d'arç molt punxent («églantier»), per comparació segurament amb l'actitud dels cristians i pagans enemics dels moros (acc. que Dozy, *Suppl.* II, 569 b, cita d'Abenalauam), també podria venir d'aquesta acc. figurada del mot. En tot cas la semblança amb *L'Almagés*, altra pda. de Monòver, és merament casual.

ALMALAFA

Sèquia i important pda. de CastPna. (*BSCC* XIV, 80), o bé alq. ant. de Borriana (*BSCC* XIV, 263). *Almalaha* 1252, citat per Sz. Gozalvo en el seu extret dels Llibres de Valúes, i per Traver (*Ants. CastPna.* 32). En el *Rept.* ja *Almalafa*, alq. de Castelló, a Borriana (p. 401); ja apareix *Almalafa* cinc vegades en les *Valúes* de 1398, i Traver en doc. de 1371 (p. 8). Jo també vaig registrar aquest nom en l'enq. de 1961 (XXIX, 35.11). Com que crec que és cert que hi ha aigua salobre, cal partir de l'àr. *malláha* «salina» (*RMa* 195, 367.4f.), derivat del mot aràbic que vol dir 'sal' (*malh* *RMa*, *milh* Belot); etimologia indicada per Dubler (*R. Hisp.* XXII, 943, i acceptada *DECat* I, 211a42); a separar del cast. *almalafa* (*DECH*), arabisme sense relació amb aquest.

Almalilla (Felanitx), V. *Melilla* *Almalla* (Emp. i Tordera), V. *Vilamalla*

Almallia (Manacor), veg. vol. I, 37-38.

Almallutx (Lluc), V. *Aumalutx*, vol. I, 56. *Almanca*, V. *Almanàquer*.

ALMANAQUER, Font d'~, Benimantell (xxxv, 18.4), del pl. de l'àr. *munqar* o *minqar*, noms d'instrument de l'arrel *nqr* 'colpir', 'excavar', de l'àr. general i del vulgar hispànic: *manqār*, pl. *manāqir* «celtiss, vel rostrum avis» (*RMa* 288.10f.). Com que també designa objectes excavats per dins, com ara 'conca, escudella', i també 'pou ple d'aigua', «bassin, réservoir», 'clot', 'clatell, nuca', *ain al-manāqir* significava 'la font dels cóms, o dels clots'. Si és cert que *Almanca* existí com a nom d'una alqueria antiga de Mall. (com afirma Alcover, *BDLC* XIV, 197, jo no en tinc altra notícia), això també podria venir de *al-manqār* (supra), amb la reculada d'accent, normal quan la síl·laba pretònica era tancada.

Almanda, *Palau Almande*, nom antic en el Vallès, que CCandi (*Mi. Hi. Cat.* I, 49) identifica o relaciona amb Martorelles. El que jo trobo documentat només és *Palacio de Amenola*, a. 1171 (*Cart. St. Cugat*, III, 239, que el publicador uneix amb Montornès, lloc pròxim a aquell). Sembla tractar-se d'un NP germ. dels formats amb MAN(D)- i -LA, que per etimologia pop. sofriria la influència d'AMYGDALA/AMINDULA 'ametlla'.

L'Almanello (Benidorm), V. *Amanellos*

Almariet te. Albeñic (*GGRV, Val.* II, 79), potser de